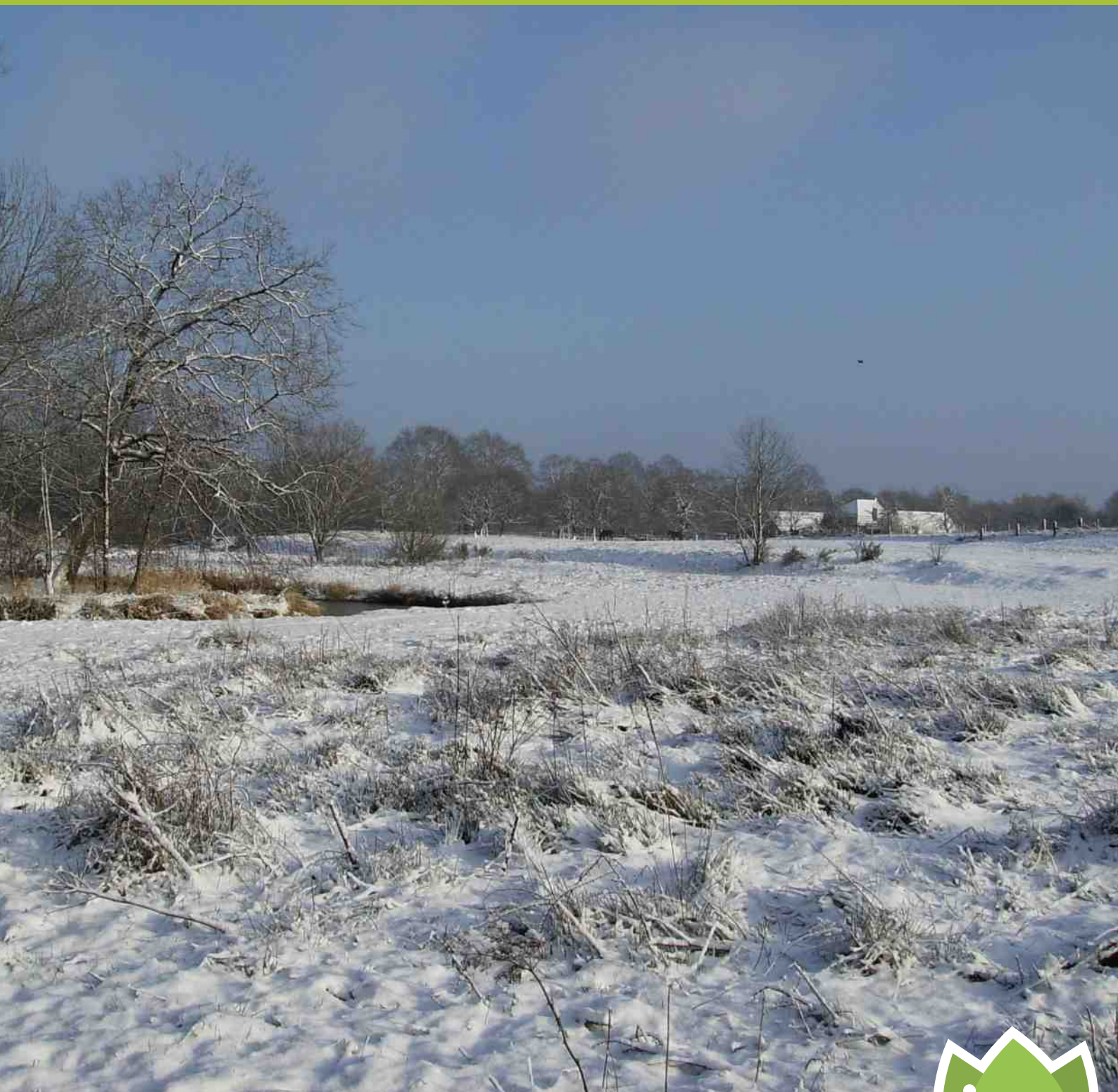

Het Schrijvertje

IVN Roermond e.o.

Winter 2015

Jaargang 26, nummer 1

BELEEF DE NATUUR!

Van de redactie

Door Frans Hendriks

Toen ik zo'n twee en een half jaar geleden gevraagd werd om deel uit te maken van de redactie van Het Schrijvertje, had ik geen idee van wat het zou inhouden. Hier en daar wat rondbellen en vragen of iemand iets wilde schrijven leek mij de belangrijkste taak.

Het bleek een leuk avontuur te worden. Het Schrijvertje kreeg een nieuw jasje, en wel een kleurig, en de inhoud werd actief aangepakt. D.w.z. dat we besloten om meer signalerend te gaan zijn naast het blijven weergeven van wat er in de afdeling speelt.

Intussen komen deze uitgangspunten steeds meer tot hun recht. Leo Koster doet verslag, Hermien Hendriks, onze voorzitter en we spelen in op zaken die voor ons belangrijk kunnen zijn. Vandaar het artikeltje over het juiste gebruik van beeldmateriaal en al het interessants dat er op het internet te vinden is.

Alweer een jaar geleden gaf Leon Goossens de vormgeving van Het Schrijvertje na negen jaar aan anderen over.

Daarbij was Joost Geraets als stagiaire vanuit de natuurgidsencursus Zuid-Limburg van wezenlijk belang. Hij kenden de "ins & outs" van het programma waarmee het blad gemaakt wordt. Joost treedt nu, bij het in elkaar zetten van het blad, conform de afspraak, steeds meer terug. In zijn plaats komt nu Hans Leushuis als stagiaire van de regionale natuurgidsencursus Midden-Limburg. We zijn ervan overtuigd dat Hans op een prettige manier mede een bijdrage gaat leveren. Hij stelt zichzelf op pagina drie aan jullie voor.

Hans, welkom! En Joost, je bent van onschatbare waarde geweest. Dank je.

En voor de lezers; veel lees- en kijkplezier en beschouw de prachtige winterfoto van Marieke Michels op de voorpagina maar als sfeermaker.

Fijne feestdagen gewenst door de redactie.

O ja, sluitingsdatum voor het inleveren van kopij voor het lentenummer is 29 februari (een schrikkeljaar).

Inhoudsopgave

- 2 - Van de redactie
  - Bestuur en colofon
- 3 - Van de voorzitter
  - Over de betaling v.d. contributie
  - Even voorstellen
- 4 - Natuurdenken (column)
- 5 - Workshop "Diersporen"
- 7 - Nieuwe vlinder bij het Busjopsven
  - Opening knooppuntennetwerk
- 10 - Activiteitenkalenders
  - Toelichting jaarprogramma
- 12 - De Speurtoezien (afscheid Henk Smit)
- 13 - Duurzaamheid (column)
  - Werkzaamheden in het Leudal
- 15 - Ergens in Limburg .....

- 17 - Wie helpt mee met overzetten?
  - Waarnemingen van vogels op de Meinweg?
- 18 - Bijzondere waarnemingen?
  - Agrarisch natuurbeheer
  - Dreigende invasie van wasberen
- 19 - Waard om te weten
  - Werkgroep De Driestruik
- 20 - Traditionele kerstwandeling
  - Contactpersonen

Bestuur IVN Roermond e.o.

Voorzitter:	Marjan Straver marjan.straver@ivnroermond.nl 0475 318181
Secretaris:	Rianne Keijzer secretariaat@ivnroermond.nl 0475 343055
Penningmeester:	Lily Welters lily.welters@ivnroermond.nl 0475 464504
Bestuurslid:	Jo Mayer jo.mayer@ivnroermond.nl 0475 466678
Bestuurslid:	Ruud Snijders ruud.snijders@ivnroermond.nl 0475 476909

Colofon

Nummer 102, december 2015
Voorpagina: Swalmdal bij Genoehof,
foto Marieke Michels

Redactie: Freek Kohl, Frans Hendriks, Laur Lennards,
Frank Heinen. **Vormgeving:** Joost Geraets,
Hans Leushuis en Frans Hendriks.
Print: Editoo B.V. - www.editoo.nl

IVN afdeling Roermond e.o.
Secretariaat: Dennemarkenhof 19
6042 NE Roermond

Website: www.ivnroermond.nl
Webmaster: webmaster@ivnroermond.nl

Ledenadministratie: ledenadministratie@ivnroermond.nl

Van de voorzitter

Door Marjan Straver

Alweer een jaar voorbij. Hoe snel kan het gaan, zo is het 2015 en voor je het weet staat 2016 alweer voor de deur. Een bewogen jaar 2015, het overlijden van Pierre van de Speurhuizen staat ons nog vers op het netvlies. Zo ook de afsluiting van de regionale Landschapsgidsencursus, het opstarten van de regionale Natuurgidsencursus en de zeer succesvol verlopen IVN Natuur Doe Dag en, niet te vergeten, in de zomer van dit kalenderjaar is het honderdste Schrijvertje uitgekomen. Dan heb ik het nog niet eens over alle andere mooie activiteiten uit ons Jaarprogramma 2015 en de vele activiteiten buiten het Jaarprogramma om. Kortom, we hebben een bijzonder intensief jaar achter de rug.

Nieuw in 2016

De regionale samenwerking van de afdelingen in Midden-Limburg staat stevig in de schoenen. Naast de regionale cursussen wordt er op 20 april De Regionale Gidsen Contact Dag georganiseerd.

Locatie: Bezoekerscentrum Leudal en de Elisabethshof.

Ontvangst vanaf 13.00 uur, sluiting ca. 17.00 uur.

Begin 2016 worden de uitnodigingen verzonden.

Inbreuk op copyright

Helaas zijn we geconfronteerd met het (illegaal) gebruik

maken van foto's via Wikipedia. Uiteraard was hier geen enkele sprake van opzet.

Maar bij dezen het uitdrukkelijke verzoek om alleen eigen foto's te gebruiken of foto's van de Groene Camera Trofee. *(Kijk voor de aanvulling van dit onderwerp naar het artikel-tje "Rechtmatig foto's gebruiken" op pagina 9; de redactie)*

Ontheffing Flora- en faunawet

Bij het verrichten van onderzoek naar herpetofauna en vissen ben je verplicht deze ontheffing bij je te hebben. IVN heeft een ontheffing. Wie deze nodig heeft, kan dat bij mij aangeven.

Voor meer informatie google eens naar:

Besluiten ontheffingen artikel 75 Flora- en faunawet, klik rechts op Flora- en faunawet bij onderzoek en onderwijs, of ga naar

Ontheffing FF/75A/2015/006 (je krijgt dan pdf Ontheffing IVN te zien).

Algemene ledenvergadering 2016

We willen iedereen van harte uitnodigen voor de Algemene Ledenvergadering. De uitnodigingsbrief vindt u bijgesloten in dit nummer van Het Schrijvertje.

Rest mij nog u allen een prachtig 2016 toe te wensen!

Contributie

Vanaf 1 november 2015 kon u zelf de contributie overmaken voor 2016. Indien u eind december de contributie voor 2016 nog niet hebt voldaan, krijgt u een herinnering per email/post toegestuurd.

De speurhuizen krijgen een factuur toegestuurd voor het overmaken van de contributie.

Keuze uit de volgende lidmaatschappen:

Lidmaatschap incl. Schrijvertje: € 16,00

Lidmaatschap incl. Schrijvertje en huisgenootlidmaatschap: € 21,00

Lidmaatschap incl. Schrijvertje en Abonnement Natuurgids: € 31,50

Lidmaatschap incl. Schrijvertje, huisgenootlidmaatschap en Abonnement Natuurgids: € 36,50

Huisgenootlidmaatschap voor de landelijke aangemelde leden: € 5,00

Bankrekening: NL18 RABO 0135 8373 67. Opzeggen lidmaatschappen vóór 1 december van het lopende jaar.

Even voorstellen

Door Hans Leushuis

Kerstmis komt eraan, 2016 staat voor de deur. Mag ik mij even voorstellen, ik ben Hans Leushuis en sinds kort toegetreden tot de redactie van Het Schrijvertje. Nadat ik in 2014 de IVN Natuurcursus heb gevolgd ben ik mij pas echt gaan interesseren in de natuur in al haar facetten. Het is niet zo dat mij de natuur in al die voorgaande jaren niets of weinig heeft geïnteresseerd, zeker wel. Maar als je met een groep gelijkgestemden de verschillende onderdelen van die natuurcursus beleeft, ondergaat en ook zintuiglijk ervaart, dan laat je dat niet meer los. Dus toen er een Landschapsgidsencursus in Midden-Limburg startte was ik er als de kippen bij. Ook toen mocht ik weer deel uitmaken van een zeer gemotiveerde groep die van het begin tot en met de certificering gegroeid was tot hecht collectief. Het was voor mij dan ook vanzelfsprekend dat het vervolg, de Natuurgidsen-

opleiding, op mijn lijf geschreven was. Deze cursus/opleiding van het IVN is gestart in april 2015 en duurt 22 maanden. De onderwerpen zijn zeer divers en er zit een goede balans in de theorie binnen en de praktijk buiten. Eigenlijk een aanrader voor iedereen geïnteresseerd is in onze planeet die toch al zo onder druk staat.

Kijkend naar de klimaatconferentie in Parijs kunnen wij stellen dat de alarmbellen steeds meer gaan rinkelen. Als wij kijken naar onze kinderen en kleinkinderen mogen en kunnen wij ons afvragen waar dit naartoe gaat. Regeren is vooruitzien. Wij zullen nu door moeten pakken zodat de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen en de daarop volgende generaties veilig en gezond kunnen opgroeien en leven. Het woord is er al, echter met daden en acties kunnen wij de volgende generaties redden.

Natuurdenken

Door Pieter Brouwer

“Ik liep de tuin in en zag tot mijn verbazing dat er rozen waren gaan bloeien. Ik pakte mijn telefoon en maakte een foto. Het begon zacht te regenen. Het had iets troostrijks.” Tussen alle woorden van afschuw, analyse en debat rond de aanslagen in Parijs, raakten deze woorden me misschien nog wel het meest. Het zijn de woorden van columnist Johan van de Beek van dagblad De Limburger, waarmee hij beschrijft hoe hij troost zocht na de chaos en waanzin van vrijdag de dertiende november en het erop volgende weekend. Want hoe moet je in hemelsnaam omgaan met iets wat je voorstellingsvermogen te boven gaat en waarin je zelf zo hulpeloos bent?

In mijn vorige stukje in het Schrijvertje (herfst 2015) schreef ik nog over hoe nietig de mens eigenlijk is in de grootsheid en onbekendheid van de natuur om haar heen. Ik besloot met de slotsom dat een mens soms overvallen kan worden door de krachten van de natuur en zich dan zijn nietigheid pas realiseert. Om dezelfde reden kan de natuur juist ook troost schenken. Onze gerichtheid naar de maatschappij van mensen vol meningen, (vermeende) verantwoordelijkheden, en (vermeende en tegenstrijdige) waarheden vult je hoofd al gauw met een vermoeiende verwarring. Er wordt van je verwacht dat je een mening hebt, dat je een compleet en waar beeld hebt van de mensheid en zijn daden, dat je zelf ‘iets’ daarmee doet. En al denken we graag dat de mens daartoe in staat is, en verwachten we dat zelfs van onszelf

en anderen, we zijn helaas minder slim, perfect en competent dan we denken.

En de natuur? De natuur heeft geen mening, geen ethiek, verwacht van ons geen daden. De natuur is oneindig naïef en staat daardoor boven ons – het kan niet anders dan alles accepteren zoals het is. Het accepteert élk mens en biedt daardoor troost. En anders dan levenloze voorwerpen, zeg een stoel, is de natuur levend en dynamisch en maken wij – of we willen of niet – deel uit van haar mechanisme. Natuur is voor ons zoals een ouder idealiter voor een kind is: een luisterend oor en een schouder om op uit te huilen. Troost dus.

De bezige kauwtjes op het dak, de bloeiende rozen, de bomen die zich klaarmaken voor de winter, zoals ze dat elk jaar weer doen. Echte troost kunnen we alleen zoeken in dat wat niet weet – niet omdat het niet wil weten, maar omdat het dat niet kan, het erbuiten staat.

Wellicht moeten we een mening hebben over de vreselijke dingen op de wereld en wat we daaraan moeten doen. Ik neem aan dat we verplicht zijn te doen wat we kunnen doen om de wereld beter te maken. Maar soms willen we weer even het naïeve kind zijn dat we eigenlijk zijn. Kijk dan naar de bomen, de vogels, de lucht en het water, en laat je troosten. Je bent immers maar een mens.
(foto van de schrijver)

Annemarie van Diepenbeek met gipsafdruk van diersporen, foto Hermien Hendriks

Workshop Diersporen door Annemarie van Diepenbeek

Door Hermien Hendriks, natuurgids IVN Roermond e.o.

Een groep aandachtige luisteraars, gidsen en liefhebbers van natuur uit Brabant en Midden-Limburg is 3 oktober jl. bij de Busjop in Heythuysen bijeen gekomen voor de workshop diersporen, welke door IVN Roermond in het kader van het algemene jaarprogramma was georganiseerd.

Annemarie van Diepenbeek, die vandaag onze docente is, heeft een boek over diersporen geschreven. Het boek, de Veldgids Diersporen van uitgeverij KNNV, heb ik aangeschaft toen ik met mijn gidsencursus ben begonnen en wordt ook stevast geraadpleegd bij het uitwerken van een excursie. Want diersporen vind je altijd en overal. Bij de wilde zwijnen in de Meinweg lamineerde ik de prenten uit dit boek, in de winter in de sneeuw ga ik bij de dassenburcht kijken naar de pootafdrukken van dit mooie dier. En de galopsprong van de bosmuis, ook heel leuk om te vinden. Zonder haar boek had ik niet geweten wat ik in het zand of in de sneeuw zag. We mochten ook allemaal een dierspoor meenemen, er zijn vleermuizenpoepjes uit Herkenbosch, er komen 19 soorten vleermuizen in Nederland voor, deze uitwerpselen zijn waarschijnlijk van een laatvlieger of dwergvleermuis. José heeft een complete reeënschedel uit Helden, ik zie door de bosmuis afgeknaagde nootjes op een tafeltje. Ik heb een poepje in de vorm van een komma van de groene specht. Als je dat plet, zie je met de loop de

kleine schildjes van de rode bosmier. Een dierspoor in een dierspoor.

Maar Annemarie heeft een aantal onderwerpen in petto die je niet voor mogelijk houdt; loopsporen, eetresten, foeraageersporen, voedseldepots, uitwerpselen, braakballen, nesten en holen, terreingebruik, vervellingen enz. We leren over vergroeide kussentjes, over de verschillen tussen de voorvoet en de achtervoet, lange tenen en korte tenen. We leren ook dat knaagdieren, zoals eekhoorntjes, 4 vingerachtige tenen aan de voorvoet hebben.

Dan gaan we over naar de vogels, van kippen tot reigers. Als ik een meetlatje tevoorschijn haal om een reigerpoot na te meten, kijkt Harrie uit Doenrade met stijgende verbazing naar wat ik allemaal uit mijn rugzak tover.

In de pauzes kunnen we een beetje bijpraten met leden van andere IVN-afdelingen, altijd heel gezellig. We bestellen een heerlijk kopje koffie met een brownie, de dag wordt steeds beter. Er is een soort quiz samengesteld door Annemarie. Er staan doosjes achterin de zaal waar diersporen in zitten, zoals braakballen, en wij moeten raden welk dier bij welk spoor hoort. De echtgenoot van Annemarie, Pieter van Breugel, zit bij een van deze tafels, maar hij mag niets voorzeggen heeft hij beloofd. Hij is een expert in insecten, een wetenschap die van pas komt straks in het veld. Later

in het jaar zullen we ook nog een lezing van hem krijgen. Er komen reptielenvellen uit weer een ander doosje tevoorschijn zoals een slangenhemd. Een spectaculaire vondst! We hebben er ooit eerder een gezien tijdens een excursie met Ton Lenders in de Meinweg. Er lag toen een slangenhemd onder een van zijn reptielenplaten. Zo'n slang stroopt vanaf de kop haar te klein geworden huid binnenstebuiten af, meestal in een heidepol of achter takken. Wat zou ik graag een slangenhemd bezitten, er blijft nog iets te wensen over voor mij.

Een compleet hoofdstuk wordt gewijd aan braakballen. Een dagactieve roofvogel zoals bijvoorbeeld de torenvalk heeft sterker maagzuur dan een nachtactieve roofvogel zoals een uil. Dit stelt een torenvalk in staat om ook botjes te verteren. Soms vind je ook braakballen met steentjes erin, die zijn van kraaiachtigen. Een ijsvogel heeft braakballen met chitineresten erin. En een reiger die zijn prooi in het veld vangt, zoals mollen en muizen, produceert een braakbal die een grote wollige massa vormt, waar hier en daar een botje uitsteekt.

Op een vraag van ons hoe je kunt zien of er een das of een vos een hol bewoont, heeft Annemarie een helder antwoord. Als je diep in de ingang kijkt en een staande ovale opening ziet, dan is de bewoner een vos. Heeft het hol een liggend ovaal als opening, dan is de das de bewoner. Beide dieren verplaatsen grote hoeveelheden zand, maar zelfs de bosmuis verplaatst, als hij een hol graaft, een halve tot een hele emmer zand. De vos, de das, de muis, ze maken allemaal gebruik van elkaars hollen, wel met hun eigen gangetjes en kamers.

Middagpauze, het hoofd is vol met theorie. Na de boterhammen en de soep gaan we het veld in, heerlijk buiten struinen. Ook het weer is ons fortuinlijk genoeg goedgezind.

Langs de grafheuvels aan de rand van het bos gaan we

zoeken; we kijken hoe de das een groot stuk omgewoeld heeft. Dat was gisteren nog niet, toen we daar op de heide werkten, de dassensporen waren toen nog minimaal. De das zoekt naar regenwormen en insecten en is een alleseter. Waarschijnlijk gaat hij verderop bij een boerderij in de boomgaard nog zoeken naar afgevalen fruit. Annemarie geeft heel enthousiast uitleg over de verschillende hollen die we in het veld zien. Ze raadt ons aan om stronken in het veld, en vooral aan de waterkant, om te keren om te kijken wat eronder zit. Ik heb geluk, onder het balkje dat ik omdraai ligt een juveniele hazelworm, 11 cm lang en zo dik als een breinaald. Het is een hazelworm van dit jaar, wat betekent dat er voortplanting is geweest. Er zijn dus meerdere hazelwormen in de omgeving. De pootloze hagedissen houden van een strooisellaag en die is hier aan de rand van het bos aanwezig. Joost fotografeert het kinpatroon van het diertje, want dat is uniek. Onder dezelfde takken vinden we ook nog een kleine watersalamander.

Annemarie en René halen een enorm stuk bast zo groot als een deur van een dode dennenboom, hier zitten altijd insecten op en tussen. Ze laten de gangetjes zien die een dennenscheerder heeft gegraven tussen de bast en het hout. Pieter vertelt dat een driehoornmestkever die op het pad loopt in staat is om gangen te graven van wel 2 meter diep. Hij vangt onderweg ook nog een schietmot. We gaan aan de waterkant zoeken, daar zijn altijd sporen, ik ben er niet helemaal gerust op want er lopen limousinkoeien in de wei met kalfjes en een stier erbij. Ze staan gelukkig ver weg te grazen. Oude beversporen vinden we en een dode mol, of wat er van over is, hulpeloos op zijn rug liggend. Zijn graafhandjes en voetjes zijn mooi te zien. De mol is uitgerust met lange nagels en een gebit met scherpe tandjes. Een doodgraver (kever) vlucht nog snel weg.

Aan het prikkeldraad bij het weiland hangt dassenhaar. Haar dat op de rug van een das groeit heeft een donkere band, dat is hier duidelijk te zien. Er is ook nog vossenhaar

Hazelworm, foto Hermien Hendriks

De plukplaats, foto Joost Geraets

en hondenhaar, de verschillen zijn duidelijk waarneembaar. Bij de Bosvennen rollen we wat berkenstammen weg. Er schuilen groene kikkers onder, bastaardkikkers om precies te zijn. Voorzichtig wordt de stam weer teruggelegd.

Op de terugweg staan we nog stil bij de plukplaats van een havik. De roofvogel heeft een houtduif geslagen. Volgens Annemarie zijn de borstveren geplukt en is daarna de prooi meegenomen naar een andere plek om daar in alle rust aan verder te eten. Dan lopen we terug naar de Busjop. Het bos toont al zijn mooie herfstkleuren en langs het pad staan paddenstoelen.

We eindigen bij het terras en René bedankt Annemarie uitvoerig voor de prachtige lesdag waarin we heel veel hebben opgestoken en spreekt de hoop uit dat dit een vervolg zal krijgen. Het concept is geweldig, en de dag was prima georganiseerd. In de morgenuren les en meteen daarna het veld in om het geleerde in de praktijk te brengen. We geven onze bevlogen docente van vandaag een welverdiend applaus. Dan sluiten we af op het terras met een lekker glaasje, en we praten nog na met elkaar voordat we moe maar voldaan huiswaarts gaan.

Nieuwe vlonder Busjopsven

Vrijdag 4 december 2015 is een nieuwe vlonder geopend bij het Busjopsven in Heythuysen. Hans Levels (Staatsbosbeheer) vertelde over de geschiedenis van 't ven die ook ooit visvijver was maar omdat de diepte nu onvoldoende is voor vis krijgen o.a. padden, kikkers en salamanders meer kansen. Huub Mintjens nam de vlonder 'in ontvangst'. De leden van onze Heidebeheergroep mochten er bij zijn. Op de foto zie je van links naar rechts, Laur, Marie-José, Hans, They, Huub, René en Frans.

Huub en Paul Lormans gaan deze nieuwe vlonder benutten tijdens slootjesdagen en bij andere gelegenheden dat er aandacht wordt besteed aan het leven in het water, de macrofauna met name.

Ga er gerust eens kijken. Er staat ook een bankje, niet ver van de vlonder.

Opening van de nieuwe vlonder, foto Joost Geraets

Eerlijk juridisch advies, begeleiding en bemiddeling op basis van gezond verstand én gedegen vakkennis

Rob Bruls

Katja Bouwens

www.advocatenkantoorexaten.nl

Rijksweg 4 6095NB Baexem 0475-453957

Tekstredactie

Tekstadvies

Tekstschrijven

Tekstbureau de Letterzetter

Gespecialiseerd in langere en educatieve teksten, met kennis over natuur en cultuur

www.tekstbureaudeletterzetter.nl
info@tekstbureaudeletterzetter.nl
Beatrixlaan 56, 6042 HN Roermond
telefoon: 0475-336277

Partyhoeve *de Geer*

Partyhoeve De Geer is een familiebedrijf gelegen aan het Lateraal kanaal te Horn. Wij verzorgen al meer dan 20 jaar uw huwelijksfeest, bedrijfsfeest en thema-feest tot 225 personen.

Ook voor vergaderingen, recepties, jubilea, zakenlunches en bedrijfspresentaties kunt u bij ons terecht.

www.partyhoevedegeer.nl

Roermondseweg 100, 6085 NB Horn, telefoon 0475 - 582670

Boekhandel en Antiquariaat

Neerstraat 31a, 6041 KA Roermond

Nieuwe en antiquarische boeken over natuur en heemkunde, 2e hands literatuur en boeken over geschiedenis, kunst en nog veel meer !

Dinsdag tot en met zaterdag open van 11.00 - 17.00

telefoon: 0475 - 33 46 65 | e-mail: boomboekhandel@freeler.nl

Opening van het wandel- en ruiterroute netwerk

Door Hermien Hendrixx

Op 12 oktober 2015 is het wandel- en ruiterroutenetwerk van de Gemeente Roermond officieel geopend. De eer om het gezelschap rond te leiden via de knooppunten vielen de IVN natuurgidsen Hermien Hendrixx en Frans Hendrixx te beurt. Iedereen die op een bepaalde manier aan dit netwerk heeft meegeholpen is vandaag uitgenodigd.

Na een toespraak en koffie met vlaai lopen we naar buiten waar door twee wethouders van Roermond, Mevr. Fick en Mevr. Waajen, de vlag die over de panelen hangt wordt verwijderd. Hiermee is het wandel- en ruiterroutenetwerk officieel geopend.

Wij lopen via de vooraf aangegeven knooppunten 77, 61, 55, 78 en weer terug naar 77 langs de prachtig meanderende Swalm door het landgoed Groenewoud. Een mooi gekozen route van zo'n 4 kilometer lang. Onderweg vertellen wij over de herfst, paddenstoelen, de rijke cultuurhistorie en het prachtige landschap.

De wethouders Waajen en Fick bij de opening van het wandel- en ruiterroute netwerk, foto Hermien Hendrixx

Werken in de Lus van Linne

In de Lus van Linne, de grootste Maasmeander wordt volop gewerkt. Uiteindelijk ook voor de natuur. Wil je 't volgen of er meer over weten kijk dan eens op de website www.lus-vanlinne.nl of zoek op 'Lus van Linne' in bijvoorbeeld Google of DuckDuckGo.

Lus van Linne, foto Frans Hendrixx

afbeelding OpenStreetMap.org - © OpenStreetMap-auteurs - CC BY-SA

Rechtmatig foto's gebruiken

Je kunt online foto's, afbeeldingen of andere media vinden waarvan de licentie hergebruik toestaat, denk bijvoorbeeld aan de Creative Commons (CC)-licenties. "Creative Commons biedt auteurs, kunstenaars, wetenschappers, docenten en alle andere creatieve makers de vrijheid om op een flexibele manier met hun auteursrechten om te gaan. Met een keuze uit zes (gratis) beschikbare standaardlicenties bepaalt de auteursrechthebbende in welke mate zijn of haar werk verder verspreid mag worden, en onder welke voorwaarden dit mag..."

Lees er meer over op de website van Creative Commons Nederland (creativecommons.nl) menukeuze 'Licenties', tevens de bron van het voorgaande citaat. Daar vind je ook de te vermelden (bron)gegevens bij een Creative Commons gelicenseerd werk zoals een foto.

Tip, kijk eens op de website search.creativecommons.org Vul daar een zoek- / trefwoord in en klik dan op één van de 'knoppen' zoals Flickr.

Een voorbeeld van een geldig CC onderschrift: *Titel foto, foto: Joost Geraets - CC BY-SA 4.0* (Let op ! Vergeet niet de licentie te vermelden, dat hoort bij de voorwaarden !). Creative Commons Naamsvermelding-GelijkDelen 4.0 Internationaal (CC BY-SA 4.0) is een licentie die ik zelf meestal kies voor mijn foto's.

Activiteitenkalenders januari - april 2016

Jaarprogramma algemeen

Dinsdag 12 januari 2016

Lezing 'Galapagos, de betoverende eilanden van Darwin'
door Frank Heinen

Aanvang: 19.30 uur

Plaats: Ontmoetingscentrum Minderbroederskerk,
Minderbroederssingel 15 F, 6041 KG Roermond

Dinsdag 19 januari 2016

Lezing 'Natuurvisie op de Maasvallei',
door Rob van Schijndel, Natuurmonumenten

Aanvang: 19.30 uur

Plaats: Gemeenschapshuis 't Leuke,
Leukenstraat 6, 6099 AR Beegden

Maandag 1 februari 2016

Algemene ledenvergadering

Aanvang: 19.30 uur (alleen voor leden)

Plaats: Gemeenschapshuis 't Leuke,
Leukenstraat 6, 6099 AR Beegden

Dinsdag 23 februari 2016

Vogellezingen door Raymond Pahlplatz en
Meinse van der Velde

Aanvang: 19.30 uur

Plaats: Ontmoetingscentrum Minderbroederskerk,
Minderbroederssingel 15 F, 6041 GH Roermond

Grote zilverreiger, foto Thei Luyten

Maandag 7 maart 2016

Lezing 'Honingbijen, solitaire bijen en bestuiving', door Lei
Hensels

Aanvang: 19.30 uur

Plaats: Bezoekerscentrum Leudal,
Roggelseweg 58, 6081 NP Haalen

Zaterdag 9 april 2016

Opschoonactie Maas, Hanssummerweerd, Asselt/Swalmen
Aanvang: 9.00 uur; duur: 3,5 uur

Verzamelpunt: picknick-/parkeerplaats hoek Vissersweg/
Eind, Asselt/Swalmen

Coördinator: René Horsten

Zondag 17 april 2016

Excursie 'Voorjaarsflora', Elsloo

Aanvang: 13.00 uur; duur: 2,5 uur

Startpunt: Kasteel Elsloo, Maasberg 1, 6181 GV Elsloo

Carpoolen: 12.15 uur vanaf Kasteeltje Hattem,

Maastrichterweg 31, 6041 NZ Roermond

Gidsen: Hermien Hendrikx en René Horsten

Vingerhelmbloem en bosanemoon, foto Frans Hendrikx

Vogelwerkgroep

Zondag 3 januari 2016

Elmpterbruch

Aanvang: 8.30 uur

Startplaats: Swalmerstrasse 2, Brüggen

Zondag 7 februari 2016

WML- plas Beegden/ Heel

Aanvang: 8.30 uur

Startplaats: Parkeerplaats sportpark,
Baexemerweg Beegden

Zondag 6 maart 2016

Lüsekamp, Maalbroek

Aanvang: 8.00 uur

Startplaats: Parkeerplaats Fletcher hotel Cox,
Maalbroek 102, 6042 KN Roermond

Zondag 3 april 2016

Koningssteen, Thorn

Aanvang: 8.00 uur

Startplaats: Parkeerplaats Grote Hegge
Grootheggerlaan, Thorn

Plantenwerkgroep

Zaterdag 23 januari

Varia/ determinatie loofhout

Aanvang: 9.15 uur *)

Plaats: NME-centrum St. Elisabethshof

Roggelseweg 58, 6081 NP Haelen

Zaterdag 20 februari

Theorie/ determineren mossen

Aanvang: 9.15 uur *)

Plaats: NME-centrum St. Elisabethshof

Roggelseweg 58, 6081 NP Haelen

Zaterdag 19 maart

Hoosden (mossen)

Aanvang: 9.15 uur *)

Plaats: Kerkplein 15, Baseliëk, St. Odiliënberg

Zaterdag 16 april

Leubeek, Nunhem

Aanvang: 9.15 uur *)

Plaats: Restaurant St. Servaas,

Servaasweg 46, 6083 AS Nunhem

*) carpoolen: 9 uur vanaf parkeerplaats Kasteeltje Hattem, Maastrichterweg 31, 6041 NZ Roermond

De Speurneuzen

Zaterdagen 13 februari, 12 maart, en 9 april 2016

Aanvang: 14.00 uur

Plaats: café restaurant De Busjop,

Busschopsweg 9, 6093 AA Heythuysen

Contactpersonen

De gegevens van de coördinatoren en contactpersonen van onze werkgroepen, jeugd- en programma commissie, redactie en van onze webmaster vind je altijd op de achterkant van dit blad.

Het jaarprogramma 2016

Door René Horsten namens de programma commissie

Het algemeen jaarprogramma 2016 is opgenomen in deze editie van het Schrijvertje. Bewaar dit programma goed.

Er is weer een gevarieerd programma opgezet met een groot aantal activiteiten voor een ieder die de natuur van dichtbij wil beleven.

Daarnaast hebben we natuurlijk ook nog de mooie programma's van de planten-, vogel-, vlinderwerkgroep en Natuurclub De Speurneuzen.

Alles bijeen genomen gaan we weer een zeer actief 2016 tegemoet; met al vast een geweldig woord van dank aan al die gidsen, die betrokken zijn bij de uitvoering van de activiteiten.

Evenals in 2015 zijn we ook in 2016 weer te gast bij Peijnsland met een mooie excursie in Kranenbroek, Echt. Door het NHGL kring Roermond zal wederom een excursie verzorgd worden.

Naast excursies en wandelingen binnen ons eigen 'werkgebied' gaan we dit jaar ook genieten van de zinkflora in België en de voorjaarsflora in Elsloo.

We organiseren in 2016 voor het derde jaar op rij een workshop 'Insecten op de heide' in Heeze; met -naast heidebeheer- speciale aandacht voor de insectengroep sprinkhanen en krekels. Voor deze workshop, die verzorgd wordt door EIS Nederland en Staatsbosbeheer, zullen ook leden van IVN-afdelingen in Limburg en Brabant worden uitgenodigd. Van de deelnemers wordt een eigen bijdrage gevraagd van €15. Het aantal plaatsen is beperkt en men kan zich nu al opgeven via rene.horsten@ivnroermond.nl.

We gaan weer oevers van de Maas opschonen en een waterdag organiseren waar een ieder zich kan verwonderen van wat er allemaal in het water leeft.

We besteden ook speciale aandacht aan de 'Bodem', middels een workshop en een lezing.

En wat dacht u van een volle maan tocht, burlende edelherten, en een landschapsexcursie, verzorgd door onze eigen landschapsgidsen.

Er zijn veel meer boeiende activiteiten, waaronder ook jeugdtochten; raadpleeg onze jaarprogrammafolder, welke je ook tesamen met de programma's van de werkgroepen kunt terugvinden op onze website www.ivnroermond.nl.

We wensen een ieder een 'natuurrijk' 2016 toe.

De Speurneuzen

Zaterdag 14 nov. 2015. Aanwezig: Alle Speurneusleden: Wiel, Math, Eric, Loud, Michael, Ron, Richard en Jan. Daarnaast Lily (penningmeester IVN), Sjoerd van der Schuit en op het einde van de bijeenkomst Henk Smit.

Begeleiders: Helmich, Carla en Cecile.

Weer: Rond de 14 graden, motregen.

Verslag:

Iedereen is mooi op tijd aanwezig. Wiel is vandaag jarig. Hij wordt gefeliciteerd en er wordt voor hem gezongen. Hij laat het rustig over zich heen komen en geniet in stilte. Natuurlijk wordt de vlaai, koffie e.d. weer besteld.

Even later sluit ook Sjoerd aan bij de groep. Geen onbekende voor de mannen.

Daar van te voren met de begeleiders onderling is afgesproken dat Henk op het einde van de middag zal aansluiten om zijn vertrek als begeleider en de overdracht van het coördinatorschap aan te kondigen, wordt op dat moment geen verdere aandacht besteed aan de komst van Sjoerd. Het thema van de middag, "de torenvalk", wordt besproken. Foto's worden bekeken en bijzonderheden over deze vogel worden uitgewisseld.

De torenvalk is de enige vogel die "bidt" voordat hij gaat eten. Deze vogel hangt al fladderend met zijn vleugels stil in de lucht voordat hij een duikvlucht maakt om zijn prooi te bemachtigen en op te peuzelen.

Het motregent, maar natuurlijk gaan we toch naar buiten voor een wandeling. We staan stil bij onze boom, bespreken de veranderingen en onze jarige job voorziet de boom van een strik en probeert de boom te omvatten met zijn armen. Lukt niet. Wiel's armen zijn hiervoor net te kort. Loud heeft moeite om met z'n rollator door het bladerendek op de paden te komen.

Besloten wordt de groep op te splitsen. Loud loopt onder begeleiding terug en neemt een ander paadje. De rest neemt een ommetje en komt uiteindelijk uit bij de bank waar Loud zit te wachten.

Onderweg bekijken we de wei waar de gallowayrunderen grazen. Er wordt opgemerkt dat er soms ook wel wilde paarden staan. Besproken wordt hoe je deze dieren in het wild moet benaderen.

We gebruiken gezamenlijk in de motregen onze picknick, waarbij we opmerken dat we de schuilhut op de Meinweg nu wel missen. Sjoerd belooft ons een balletje op te gooien bij Staatsbosbeheer met de vraag of het niet mogelijk is ook een schuilhut hier in de omgeving te plaatsen... Wie weet? Na de picknick splitst de groep zich weer in tweeën. Loud loopt onder begeleiding weer naar het restaurant en de rest maakt opnieuw een ommetje, waarbij de laatste paddenstoelen worden bekeken. Natuurlijk ontdoen we onze boom weer van zijn strik.

Weer terug in het restaurant wordt het thema voor 2016; vlinders in het Leudal, d.m.v. stemming gekozen. Er waren veel ideeën zoals: mossen en grassen, de zee, vlinders,

knaagdieren, dieren die als een "tweede jas" dienen zoals nertsen en uitwerpselen. Geopperd wordt dat Cecile een heel grote tuin heeft met veel vlinderstruiken. Mogelijk kan er volgend jaar een uitstapje geregeld worden om de vlin-
ders in die tuin te bewonderen.

Daarnaast oppert Lily dat ook de Hompensche Molen in Stevensweert als uitstapje bezocht kan worden. Daar vindt jaarlijks een vlindertelling plaats. Als die lokatie als uitstapje wordt gekozen zal Lily er voor zorgen dat er vanuit het IVN getrakteerd wordt!

De begeleiders merken op dat alle ideeën binnenkort worden besproken tijdens een vergadering. De Speurneusleden krijgen nog bericht wat de invulling van het uitstapje volgend jaar zal worden.

Dan komt Henk binnen. Hij wordt hartelijk door iedereen begroet. Hij vertelt de groep dat hij heeft besloten als begeleider/coördinator van de Speurneuzen te stoppen. Het coördinatorschap wordt overgenomen door Sjoerd. De groep reageert teleurgesteld.

Na de eerste teleurstelling te hebben verwerkt wordt het lied "zo'n goeie hebben wij nog niet gehad" ingezet.

Vervolgens stelt Sjoerd zich voor: Hij is de man van Anita, de vader van Kim en de schoonvader van Alex. Hij is 25 jaar brandweerman geweest en is nu met pensioen en hij weet heel veel van de natuur. Henk belooft nog geregeld aan te sluiten bij de bijeenkomsten van de Speurneuzen en er daarnaast al voor te hebben gezorgd dat er volgend jaar weer een busje wordt gesponsord door Zorgboerderij Casquettenhof in Horn voor het uitstapje. Dat wordt gewaardeerd door iedereen. Henk neemt afscheid. De hele groep bedankt hem nogmaals en zegt tot ziens.

Tevreden nemen we rond 16.15 uur afscheid van elkaar. Wij wensen iedereen fijne feestdagen en tot 2016!

De volgende Speurneuzenbijeenkomst is op 13 februari 2016.

Groet: Carla, Helmich en Cecile.

De Speurneuzen bij een valkenier, foto van de schrijver

Duurzaamheid

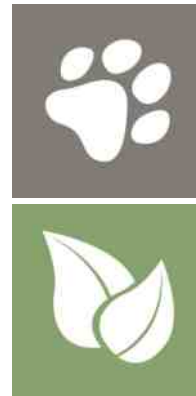
Door Huug Stam

Het District Limburg van het IVN organiseerde op 10 oktober 2015 een studiedag over duurzaamheid waarbij het accent op de bodem lag. In deze week van de duurzaamheid was er in Nederland ook aandacht voor duurzame kleding*.

Tot voor kort was het niet eenvoudig je kledingkeuze te baseren op duurzaamheid. Op internet is inmiddels informatie verschenen over de diverse logo's die staan voor gecertificeerde keurmerken. Nog is het niet gemakkelijk maar als je het belangrijk vindt is wat je zoekt nu wel te achterhalen.

Duurzame kleding wordt onderverdeeld in een aantal aspecten bijvoorbeeld dat van het bekende Fair Trade. Een belangrijke aanleiding voor de keuze van duurzaamheid voor mij zijn de slechte arbeidsomstandigheden waardoor in 2013 in één keer ruim 1100 mensen de dood vonden en 2000 gewonden vielen. Dit was bij de brand en instorting van een gebouw met textielfabriekjes in Bangladesh.

Indien je veel waarde hecht aan een diervriendelijke productie dan dien je te kiezen voor kleding dat bijvoorbeeld over het bovenste logo beschikt. Dit keurmerk besteedt zowel aandacht aan alle milieuaspecten als aan diervriendelijke productie. Dit in tegenstelling tot het onderste logo. Dit garandeert een milieuvriendelijke behandeling van de stof van je kledingstuk. Ondermeer door een lager gebruik van zowel chemicaliën als water bij het fabricageproces. Daarnaast besteedt het keurmerk aandacht aan een zo laag

mogelijk milieu-impact door het gehele productieketen van je kledingstuk. Er komt bij de productie bijvoorbeeld maximaal 5 % in plaats van de gebruikelijke 50 – 60% van de giftige afvalstoffen vrij.

Het label biedt in meer of mindere mate een bepaalde garantie. Belangrijk is ook welke aanvullende voorwaarden jij toekent aan een bepaald product. Zoals of de organisatie zelf de controle van het productieproces of eindproduct uitvoert dan wel dat dit uitbestedt aan een onafhankelijke certificerende instantie. Voor mezelf heb ik een lijstje gemaakt voor wat ik waar moet kopen maar reclame maken mag ik helaas niet.

* De Volkskrant 10 oktober 2015 "Koop geen jas van 9,95. Dat is unfair". www.dutchsustainablefashionweek.nl

Werkzaamheden in het Leudal

De Bosgroep voert in opdracht van particuliere beseigenaren werkzaamheden uit in het Leudal. De omvorming van naaldbos naar loofbos wordt mede gefinancierd door de overheid met PAS-gelden. PAS staat voor 'Programmatiesche Aanpak Stikstof'. Er is nog steeds sprake van te veel stikstof die via de lucht in de natuur terecht komt, vandaar.

Je leest meer over de werkzaamheden op de website van

Bosgroep Zuid Nederland (bosgroepen.nl/bosgroep-zuid-nederland). Meer over de PAS lees je op pas.natura2000.nl

Elders

Ook op andere plekken in de regio wordt, onder meer door IKL, bos omgevormd. Lees er meer over op bijvoorbeeld de Facebook pagina van IKL (facebook.com/ikl.limburg) of hun website ikl-limburg.nl

Bosomvorming in het Leudal, foto Joost Geraets

**DE MOOISTE BESTEMMINGEN
BEREIKT U MET EEN VOLVO**

VOLVO Rutten Roermond | Jacob Romenweg 5 | 0475-340789

janWelters
autoservice

APK Keuringsstation
Moderne diagnose apparatuur
Grote- en kleine beurten
Onderhoudsbeurten alle merken
auto's en lichte bedrijfswagens

Schadereparatie en expertises
Ruit reparatie en vervanging
Winterbanden, alle merken
Opslag banden
Aircospecialist reinigen en diagnose

Edisonweg 5a - 6101 XJ Echt - Tel: 0475 48 13 65
www.autoservicejanwelters.nl
www.facebook.com/autoservicejanwelters

Foto Rooijmans in Budel

Ook jouw Swarovski dealer...

www.fotorooijmans.nl

SWAROVSKI OPTIK

Foto Rooijmans - Markt 10 - 6021 CD - Budel

Bijeneters, foto Meinse van der Velde

Ergens in Limburg.....

Door Leo Koster

Het radioprogramma "Vroege vogels" schenkt op zondag 2 augustus 2015 onder meer aandacht aan misschien wel de kleurrijkste vogel in Nederland; de bijeneter. Ergens in Limburg, achter een fors hekwerk en in een steile zandwand worden deze zeldzame vogels gespot. De vogels beschikken over de mooiste kleuren van de regenboog, het mannetje zou iets mooier en kleurrijker zijn dan het vrouwtje. Tijdens de uitzending worden 4-6 paartjes in broedholen geteld.

In 2010 hebben ze hier ook gebroed. Er wordt een poging gedaan om via de radio een beschrijving te geven van de kleurenpracht van deze vogels.

In Duitsland is de vestiging van deze koloniebroeder een succesverhaal; in 2000 twee broedgevallen, in 2015 vijfhonderd broedgevallen. In de uitzending hoor ik een verslaggever zeggen: "duikt het water in", maar dat doen bijeneters nou echt niet.

In 2001 werd in Harkstede drie broedgevallen van de bijeneter vastgesteld, doch door verstoring verliepen deze broedgevallen niet succesvol. Erik van Ommen heeft d.m.v. dagboeknotities en tekeningen destijds "De bijeneters van Harkstede" beschreven. In augustus 2010 hebben met succes bijeneters gebroed langs de Roer maar toen heb ik ze niet geobserveerd. Door klimaatverandering trekt deze soort vaker naar Nederland. Ze lijken zich in Nederland definitief te gaan vestigen.

De Europese bijeneter, de grootte is te vergelijken met de grote lijster, is een warmteminnende soort en een opvallende, bijna tropische verschijning.

Het verenkleed van beide geslachten is bijna gelijk, ze beschikken over een rode iris met donkerkleurige pupil, de zwartkleurige puntige snavel is iets naar beneden gebogen. Blauwgroene staart met twee uitstekende middelste

staartpennen, gele keel, donkere oogstreep, kop en nek kastanjebruin, borst lichtblauw, deel vleugels en ondervleugels koperkleurig. Tussen keel en borst bevindt zich een halfronde, zwartkleurige ring.

De vogel is een koloniebroeder van steilwanden, die meestal omgeven zijn door water. Het nest en nestgang van 80-200 cm wordt met snavel en poten uitgegraven. De doorsnede bedraagt 6-7 cm en het uiteinde is een ruimte van ± 12 cm hoog en 25-30 cm breed. Deze klus wordt in 14 dagen geklaard. Meestal, begin mei, leggen ze één legsel (± 6 eieren). Door beide vogels worden de ronde eieren in 20-25 dagen uitgebroed. De bijeneter is een schaarse broedvogel.

In juni 1964 nestelde de bijeneter zich voor het eerst in ons land in de buurt van Heythuysen/Haelen (omgeving spoorwegovergang). Daar hebben ze twee jongen grootgebracht. Ze overwinteren in het zuiden van Afrika. De bijeneter staat als "niet bedreigd" op de Rode Lijst.

Op woensdagmiddag 12-08-2015 ga ik voor het eerst op zoek naar deze bijzondere vogel.

De aanwezigheid van enkele auto's en uiteraard personen, doet me vermoeden dat ik goed zit. Tussen 12 augustus 2015 en 2 september 2015 heb ik de locatie 7 keer bezocht in ongeveer 7½ uur. Hieronder de weergave van de waarnemingen.

Ik heb zicht op een steilwand, in deze steilwand zijn de diverse grind-, zand-, leem/löss- en kleilagen fraai horizontaal waar te nemen.

Boven op de wand liggen dode takken van een eik. Op deze takken zie ik meteen al enkele Bijeneters. Het zijn duidelijk zichtjagers. Vanaf hun uitkijkpost (de takken) vliegen ze in duikvluchten bewust naar wat grotere insecten. Het voedsel

Bijeneter, foto Meinse van der Velde

bestaat uit (zweef)vliegen, wespen, vlinders, hommels, bijen, libellen en sprinkhanen. Ze produceren ook braakballen. In dit gedeelte zouden zich 12 bijeneters ophouden. Op een ander stuk van dit terrein vliegen nog meer exemplaren. Als ik ze tel kom ik tot een aantal van 7 stuks. De zon zorgt ervoor dat de kleurenpracht nog fraaier wordt, zelfs doorschijnende vleugels. De bijeneter heeft een “zwaluwachtige” vlucht. In deze wand zouden 5 bewoonde nesten zitten.

Een overvliegende buizerd zorgt voor geen enkele paniek bij de bijeneters. Een zomertortel zet zich even op de dode takken tussen enkele bijeneters. De bijeneters produceren ook een hoorbare contactroep; pruiip- pruiip- pruiip. Ik zie geregeld dat ze met prooi nestgaten invliegen. Uit een nestgat van de steilwand steekt fraai het gekleurde kopje van een exemplaar. In de nestgang zelf draaien is wat moeilijk, doch de hogere en brede ruimte achterin biedt die mogelijkheid wel.

Paniek bij de bijeneters, het mannetje van de torenvalk is de schuldige. De alarmroep van de bijeneters lijkt op een versneld wie-wie-wie-wie. In minstens drie nestgangen zie ik geregeld een bijeneter verdwijnen. Als een bijeneter langs de rand van de steilrand vliegt, zorgt de zon voor een schaduw. Je denkt dan dat er twee bijeneters vliegen. De torenvalk doet ook aanvallen op de bijeneters, doch die

zijn snel maar ook erg wendbaar. In een afhangende struik tegen de steilwand gaan geregeld bijeneters zitten. De schaduw van deze prachtige dieren wordt door de zon geprojecteerd op de wand. Als twee torenvalken aan het “patrouilleren” zijn, hebben de bijeneters geen kans of durven niet de nestgangen in te gaan. Typisch vind ik de houding van de kop van de bijeneter. De kop wordt soms schuin omhoog gehouden. Een donkerkleurige hommel verdwijnt in de snavel van een bijeneter die op een takje van de Japanse duizendknoop zit. Ik zie ook dat een bijeneter, net als de ijsvogel, het gevangen insect met enkele forse meppen tegen een tak verdooft en dan opeet.

Vandaag vliegen de bijeneters vrij hoog, zeilend als een roofvogel en “wapperen” dan even met hun vleugels om snelheid te maken zoals Huiszwaluwen dat ook wel vaker doen.

Boven het gebied cirkelen tussen boeren- en huiszwaluwen diverse bijeneters, zijn ze gezamenlijk op insectenjacht?

In drie nestgangen gaat geregeld een vogel naar binnen. Soms zijn ze er erg snel weer uit. Dit houdt in dat de jongen al voor in de nestpijp zitten, ze gaan achterwaarts uit de gang. Vandaag zie ik minstens 10 bijeneters. Het pruiip-pruiip-pruiip hoor ik duidelijk. Een enkele oeverzwaluw laat zich even zien, putters zijn er meer.

Soms lijkt het net of twee bijeneters hetzelfde insect op het oog hebben. Met behulp van mijn kijker zie ik de vangst van

een insect door een bijeneter. Twee dames met geweldige telescopen en kijkers staan er al enkele uren, foto's worden door hen ook gemaakt. We krijgen twee bijeneters te zien, één ervan heeft een groot insect in de snavel, het is een fraaie atalanta en een smakelijk hapje voor een jong in de nestgang.

Tegen de wand een groenkleurig struikje met gele bloempjes, het is het bezemkruid, rechts ernaast een nestgang waaruit een jong zijn kopje steekt. Dan een poosje waarbij geen enkele bijeneter gezien wordt, maar dan komen er weer drie terug, ze proberen de jongen uit de nestgangen te lokken. Ik denk dat er nog vier nestgangen zijn. Uit drie nestgangen steekt soms het schitterende kopje van jonge exemplaren.

Een sperwer scheert over de steilwand. Op het grindpad voor me een naar insecten vangende geelgors, een vrouwtje. De geelgors pakt een sprinkhaan, de snavel zorgt voor hapklare brokjes, ze zal zeker jongen hebben. Buiten de broedtijd is het een zaadeter. Ongeveer 20 minuten geen enkele bijeneter te zien, maar als er weer enkele terugkomen worden zij aangevallen door boerenwaluwen. Het zijn geen echte vrienden. Eén bijeneter gaat even naar twee verschillende nestgangen, maar niet naar die waar het jong in zit. Eén vogel heeft een groot insect gevangen en houdt dat enige tijd in de snavel, maar het jong in de nestgang wordt er niet op getrakteerd. Dit jong zal het hele uur niet gevoerd worden. Eén Bijeneter gaat geregeld naar een andere nestgang, zouden daarin ook nog jongen zitten? Op de laatste observatiedag huppelt op de rand van de steilwand een konijntje. In de lucht drie buizerds waarvan één ervan "bidt". Ook het geluid van de groene specht, "gekets" van de zwartkop en drie torenvalken. Geen enkele bijeneter meer gezien. Goede reis naar Zuid-Afrika.

Bijeneters, foto Meinse van der Velde

Help je mee padden, kikkers en salamanders overzetten?

Eind februari, begin maart 2016 begint de trek van padden, kikkers en salamanders weer. Help jij ons mee om ze over drukke wegen te zetten zodat ze niet dood worden gereden? Je kunt ons helpen ter hoogte van de Bedelaar en / of tussen Haalen en Nunhem. Op beide locaties zetten we 700 tot 900 dieren over. Meest gewone padden maar ook groene en bruine kikkers, kleine watersalamanders en alpenwatersalamanders.

Heb je interesse? Fijn! Meld je dan aan bij René Horsten, rene.horsten@ivnroermond.nl We organiseren vooraf een start-/informatiebijeenkomst.

Tip/suggestie: op de website www.padden.nu kun je onze overzetacties volgen.

Gewone pad steekt 't fietspad over, foto Joost Geraets

Heb je waarnemingen van vogels op de Meinweg ?

Als je waarnemingen van vogels hebt gedaan op de Meinweg dan kun je de stichting Koekeloere een plezier mee doen. Op Facebook schrijft Koekeloere: "... De voorbereidingen voor het schrijven van een boek over het vogelleven van Nationaal Park de Meinweg zijn begonnen. De planning is om het boek in 2017-2018 te laten verschij-

nen. Heeft u nog waarnemingen van bijzondere of karakteristieke vogels, die we niet terug kunnen vinden in landelijke of regionale bestanden, laat het ons weten. Alles is welkom, ook 'oude' waarnemingen van leuke soorten. Neem bij vragen contact met ons op info@stichtingkoekeloere.nl".

Bijzondere waarnemingen

Behalve deze jonge lepelaar zijn er onder meer zwarte ooievaars, een puperreiger en bijvoorbeeld een scheefbloemwitje (een dagvlinder, nieuw voor Nederland) gezien in onze regio. De ooievaars in de Peel en De Banen, de reiger in het Weerterbos en het witje in een tuin in Posterholt.

Ons lid en coördinator van onze vogelwerkgroep Meinse van der Velde zag onder meer de lepelaar en een zwarte ooievaar.

Een jonge lepelaar in 'De Banen', foto Meinse van der Velde

Agrarisch natuurbeheer

1 januari 2016 start het vernieuwde agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) in Nederland. In onze provincie neemt het agrarisch collectief Natuurrijk Limburg, een stichting, de organisatie voor haar rekening.

In ons werkgebied zijn twee uitvoeringscollectieven actief, de agrarische natuurverenigingen: Plattelandscoöperatie Peel en Maas (actief in de gemeenten Peel en Maas, Leudal, Nederweert, Weert en Maasgouw) en de coöperatie Boeren met Natuur (actief in de gemeenten Beesel, Roermond, Roerdalen en Echt-Susteren).

De uitvoeringscollectieven vallen onder de paraplu van Natuurrijk Limburg.

Gedeputeerde Staten van Limburg hebben dinsdag 13 oktober 2015 besloten de Coöperatie Natuurrijk Limburg een subsidie te verlenen van 30.191.362,14 euro (ruim 30 miljoen) voor het collectief agrarisch natuur- en landschapsbeheer voor de periode 2016-2022.

Satino Black

VanHoutum

Sinds 1935 produceert Van Houtum hygiënapapier in Swalmen. Mens- en milieuvriendelijk werken en produceren zijn centrale waarden binnen het bedrijf. Deze zijn vertaald naar 'People, Planet en Profit'. Het is de ambitie van Van Houtum om de bedrijfsvoering volledig 'Cradle to Cradle' in te richten.

Enkele erkenningen:

www.vanHoutum.nl

Invasie van Duitse wasberen verwacht

Dat wordt geconcludeerd "... op basis van de vangst van een wilde wasbeer in Siebengewald door het waterschap Peel en Maasvallei...." meldde L1 in september 2015.

"... Het was overigens voor het eerst dat het waterschap [...] een wasbeer in één van de vangkooien voor beverratten ving. De gevangen wasbeer was nog jong en had een lengte van tussen de 60 en 80 centimeter en een gewicht van acht kilo...."

Wasbeer, foto Helga Strazzanti - CCO

Waard om te weten

Door Laur Lennards

Het internet is een fenomeen. En zoals je in een woordenboek rondstruint om iets op te zoeken en je in negentig van de honderd keer ergens anders terecht komt, zo gaat dat op internet ook. Op internet vind je alles. De meest bizarre antwoorden en vondsten zijn daar heel normaal en af en toe moet je je afvragen wie gekker is: de man vóór de pc of degene die de site met de gekke antwoorden en plaatjes heeft gefabriceerd.

Als redactie krijgen we uit het veld regelmatig opmerkingen over sites die misschien interessant zijn voor onze leden. We willen proberen jullie regelmatig een kleine inkijk te geven in het fenomeen waarvan menig natuurliefhebber, ook een rechtgeaarde IVN-er dus, nieuwsgierig van wordt. Bij iedere site proberen we een korte omschrijving te geven die laat zien wat jullie er kunnen verwachten. Verder hoopt de redactie van de leden reacties te ontvangen over sites die interessant zijn, zodat we ze in het volgende nummer kunnen publiceren en ook andere leden er hun voordeel mee kunnen doen. Het zal duidelijk zijn dat alleen sites die op de natuur, waarnemingen en aanverwante publicaties betrekking hebben worden gepubliceerd.

Waarneming.nl

De site geeft een uitgebreide opsomming van flora en fauna in Nederland en België. Je kunt er voor jezelf waarnemingen registreren en vragen stellen, waarbij de juistheid van de waarnemingen door de echte freaks wordt nagekeken. Je waarnemingen kunnen rechtstreeks vanaf je iPhone op waarneming.nl worden geplaatst.

www.wildebloemen.info

Een echte site voor beginnende liefhebbers. Je kunt er voor jou onbekende bloemen determineren. Klik de site maar eens aan en ga naar ' ga naar website>'. Het is super makkelijk. De makers leiden je naar een serie foto's van bloemen die in een bepaalde maand voorkomen door de kleur en de betreffende maand aan te klikken. Je vergelijkt je eigen foto met de foto die op de site staat en klaar is kees. Bij iedere afbeelding krijg je een duidelijke omschrijving van de opbouw van de plant.

www.wildebijen.nl/vliegkalender

Via deze site kun je bijen zoeken die je tegenkomt in het veld.

De lijst is opgesteld naar aanleiding van de hoofdvliegtijd en de maand waarin de insecten voorkomen.

Je kunt hier alles te weten komen over soorten en gedrag. Waar je ze kunt verwachten enz.

<http://www.lepiforum.de>

Lepiforum is een site waar je alle vragen kunt stellen over dag- en nachtvlinders. Het is een Duitse site met allerhande voorbeelden en foto's. Wanneer je antwoord krijgt op een vraag (via e-mail) is de benaming in het Latijn. Dit hoeft geen bezwaar te zijn. Via Google en de Vlinderstichting is het raadsel snel opgelost. De beoordeelaars zijn echte deskundigen. Voordat je de site kunt gebruiken wel eerst een account aanmaken. Dit geldt voor de meeste sites die je op dit gebied bezoekt.

<http://www.natuurwerk.nl>

Zoek en vind hier beschermde dieren en planten in Nederland. Op deze website biedt Het Natuurloket je gratis & direct inzicht in de aanwezigheid van beschermde soorten. Kijk op de interactieve kaart van Het Natuurloket en je ziet meteen per vierkante kilometer of er beschermde soorten voorkomen. Ook hier weer een account aanmaken.

http://www.vlindernet.nl/doc/gele_dikkopjes_-_determinatiehulp.pdf

Hier is een voorbeeld van determinatiehulp via de Vlinderstichting. De belangrijkste verschillen tussen groot dikkopje, geel- en zwartsprietdikkopje en dwergdikkopje. Voor ieder die wel eens met dit probleem in aanraking kwam, zal dit een welkome hulpbron zijn.

Telmee

De website Telmee is in opdracht van de Stichting Gegevensautoriteit Natuur ontwikkeld door de Stichting VeldOnderzoek Flora en Fauna (VOFF). De site heeft een forum waar je lid van kunt worden. Hier kun je een vraag stellen over flora en fauna in de breedste zin van het woord. Voor de site geldt registratie voor een inlogbevoegdheid.

<http://www.bomenapp.nl/>

Inscripties op bomen vertellen het verhaal van verliefden. De dikte zegt iets over zijn leeftijd en de dode takken over de droge zomer. De naam vertelt iets over zijn verschijning of over de eerste ontdekker. Bomen vertellen een verhaal.

Werkgroep De Driestruik

Door Wouter Jansen en Anja van Halbeek

Gedurende drie jaar bestaat de samenwerking tussen het IVN Roermond en de Werkgroep Driestruik. Het gezamenlijke doel was om meer IVN-leden te betrekken bij beheerswerkzaamheden in het stukje bijzondere natuur langs de Keulsebaan. Daartoe heeft de werkgroep Driestruik de werkdagen opengesteld voor de leden van het IVN. Deze werkdagen werden gepubliceerd op de website van het IVN en in Het Schrijvertje. Er is ook een speciale workshop met als thema "ei-afzetplekken maken voor de Zandhagedis"

georganiseerd. De activiteiten bleken niet zodanig aan te slaan dat er veel IVN-leden op af kwamen.

De werkgroep heeft besloten activiteiten gericht op het georganiseerd laten participeren van IVN-leden te stoppen. Natuurlijk blijven IVN'ers van harte welkom om mee te werken op de werkdagen, deze zijn terug te vinden op www.driestruik.nl

Let op de jaarlijks terugkerende Landelijke Natuurwerkdag vooraan in november. Deze dag willen we openstellen voor leden van IVN Roermond e.o.

INDIEN ONBESTELBAAR:
SECRETARIAAT IVN ROERMOND E.O.
DENNEMARKENHOF 19
6042 NE ROERMOND

Traditionele Kerstwandeling van IVN Roermond e.o.

Zaterdag 26 december 2015
Aanvang: 13.00 uur
Startpunt: De Daatjeshoeve, Heugterbroekdijk 34, 6031 LE Nederweert

Op Tweede Kerstdag is het Weerterbos het decor van de traditionele kerstwandeling van IVN Roermond. We gaan lekker uitwaaien en genieten van dit fraai stukje natuur. De wandeling duurt ca. 3 uur en zal in kerstsfeer worden afgesloten.

Waterdicht schoeisel is aanbevolen.

Gidsen: René Horsten, Hermien Hendriks en Michiel Stemkens

meer genieten van het wandelen

Geniet meer van het struinen,
wandelen en excursies in de natuur
met de juiste wandelschoenen
en wandelkleding

We hebben een
enorme keuze en
helpen je graag

Altijd
10% korting op
alle schoenen
en kleding

beleef de natuur!

Ton Notermans
wandelsport - outdoor - kamperen

Dr. Philipslaan 25-B - Roermond - T. 0475-420610 - tonnotermans.nl

Contactpersonen

IVN Roermond e.o. organiseert diverse activiteiten. Wilt u iets weten of actief meedoen neem dan contact op met één van de volgende personen:

Werkgroep Vogels

Meinse van der Velde - www.meinse.nl
T: 06 13300436 E: mj.vd.velde@home.nl

Werkgroep Planten (regio oost)

Paul Bergs, T: 0475 330643

Werkgroep Planten (regio oost/west)

Hermien Hendriks, T: 0475 594340

Natuurclub De Speurneuzen

Sjoerd van der Schuit, T: 0475-302733

Vlinderwerkgroep:

Laur Lennards, T: 0475 594326

E: l.j.j.lennards@home.nl

PR Commissie: Vacature. Iets voor jou?

Jeugdcommissie

Eef Schoffelen, T: 0475 59 43 26

Programmacommissie:

René Horsten

T: 06 22468910 E: rene.horsten@ivnroermond.nl

Redactie Het Schrijvertje:

Frans Hendriks

T: 0475 503291 E: frans.hendriks@ivnroermond.nl

Webmaster:

Laurent Vanderheijden

T: 0475 400874 E: laurent.vanderheijden@ivnroermond.nl